

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.01.2004, sp. zn. 11 Tdo 40/2004, ECLI:CZ:NS:2004:11.TDO.40.2004.1

Číslo: 14/2006

Právní věta: I. Cizí věci ve smyslu skutkových podstat trestných činů krádeže podle § 247 tr. zák., zpronevěry podle § 248 tr. zák. a zatajení věci podle § 254 tr. zák. se rozumějí movité a nemovité věci, ovladatelné přírodní síly a cenné papíry, jež nenáleží pachateli buď vůbec, nebo nenáleží jen jemu (§ 89 odst. 13 tr. zák.). Takovými cizími věcmi mohou být i peníze v hotovosti. Nejsou jimi však vklady na účtech a vkladních knížkách, neboť tyto přecházejí do majetku banky, která s nimi může volně disponovat a využít je ke svému podnikání. Mezi vkladatelem a bankou za této situace vzniká závazkový právní vztah, na jehož základě má vkladatel vůči bance pohledávku. Ta je součástí jeho majetku, nikoliv ale věcí. Takovou pohledávku není možné jako cizí věc zatajit ve smyslu § 254 tr. zák., zpronevěřit ve smyslu § 248 tr. zák. a ani odcizit ve smyslu § 247 tr. zák. II. Podstatou znaku „přisvojení si cizí věci“ skutkové podstaty trestného činu zatajení věci podle § 254 tr. zák. je skutečnost, že pachatel vyloučí z dispozice s ní oprávněnou osobu. O zatajení věci tedy může jít i v případě, kdy s přisvojenou cizí věcí, která se do jeho moci dostala nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné, nijak dále nedisponuje, ale odmítá ji vydat oprávněné osobě. Není tedy rozhodné, jak poté, co si věc přisvojil, s ní skutečně nakládá a zda s ní vůbec nějak nakládá. Z hlediska zavinění je třeba, aby pachatel znal všechny skutkové okolnosti rozhodné pro závěr, že věc patří jiné osobě a že se do jeho dispozice dostala nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné. Není přitom nezbytné, aby věděl, kdo je osobou oprávněnou.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.01.2004

Spisová značka: 11 Tdo 40/2004

Číslo rozhodnutí: 14

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Krádež, Zatajení věci, Zpronevěra

Předpisy: § 247 tr. zák.

§ 248a tr. zák.

§ 254 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného M. P. a P. P. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 2 To 434/2003, a Krajskému soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Obvinění M. P. a P. P. byli rozsudkem Okresního soudu v Olomouci, sp. zn. 7 T 29/2001, ze dne 10. 1. 2003 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 2 To 434/2003, ze dne 18. 6. 2003, uznáni vinnými trestným činem zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně potvrzených soudem odvolacím se obvinění tohoto trestného činu dopustili tím, že jako společníci a zároveň jednatelé společnosti VKT G., s. r. o., výlučně oprávněni za ni samostatně jednat, poté, co se nejpozději v březnu roku 2000 v sídle společnosti v Š. oba dozvěděli, že společnost P. H., a. s., na základě faktury vystavené dne 14. 1. 1999, chybně zaplatila společnosti V. G., s. r. o., dne 17. 3. 1999 částku 100 250 Kč jako plnění za dodané zboží, když toto zboží již bylo uhrazeno dne 19. 1. 1999 v den splatnosti faktury, si takto získanou peněžní částku ve výši 100 250 Kč ponechali ve své dispozici a přes opakované požadavky jí odmítli vrátit zpět jejímu oprávněnému majiteli společnosti P. H., a. s.

Za tento trestný čin byl každý z obviněných podle § 254 odst. 1 tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců. Výkon tohoto trestu jim byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání patnácti měsíců. Současně byli soudem prvního stupně postupem podle § 228 odst. 1 tr. ř. zavázáni k povinnosti nahradit poškozenému PhMr. V. M. škodu ve výši 100 250 Kč.

Z podnětu odvolání obviněných M. P. a P. P. byl rozsudek soudu prvního stupně Krajským soudem v Ostravě zrušen ve výroku o náhradě škody a oba obvinění byli rozsudkem Krajského soudu v Ostravě nově zavázáni k povinnosti nahradit způsobenou škodu ve výši 100 250 Kč společně a nerozdílně poškozené společnosti P. H., a. s.

Opis rozsudku Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 2 To 434/2003, ze dne 18. 6. 2003 byl obviněnému M. P. doručen dne 14. 10. 2003, obviněnému P. P. dne 22. 10. 2003, jejich obhájci dne 16. 9. 2003 a příslušnému státnímu zastupitelství dne 15. 7. 2003.

Proti tomuto rozhodnutí podali obvinění M. P. a P. P. dne 9. 12. 2003 prostřednictvím obhájce dovolání, jež opřeli o důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Obvinění ve svém dovolání poukazují na nedostatky ve skutkových zjištěních soudu prvního a druhého stupně, jejich celkovou správnost však nezpochybňují a za zásadní pochybení soudů obou stupňů označují nesprávné právní posouzení stíhaného skutku. Právní závěry učiněné oběma soudy totiž podle jejich názoru neodpovídají skutkovým závěrům a zjištěné skutkové okolnosti nenaplnují znaky žádného trestného činu. Stěžejní vadu právního posouzení stíhaného skutku spatřují v nesprávném posouzení subjektivní stránky daného činu a v nepřesném výkladu pojmu přisvojení si cizí věci. Obvinění mají za to, že znak přisvojení si cizí věci ve smyslu § 254 odst. 1 tr. zák. nebyl naplněn, neboť jeho naplnění předpokládá na jedné straně vyloučení dosavadního majitele zdržení dané věci a na druhé straně možnost trvalé dispozice pachatele sní a jeho úmysl s ní trvale disponovat. V tomto kontextu připomínají, že společnost P. H., a. s., zjistila provedení duplicitní úhrady faktury až po uplynutí jednoho roku a v návaznosti na to je jako jednatelé společnosti V. G., s. r. o., požádala o vrácení přeplatku, ale svůj nárok doložila kopiemi výpisů ze dvou různých účtů vedených pro různé podnikatelské subjekty, což vyvolalo nejasnosti, které oddálily vystavení příkazu k zpětné úhradě požadované částky. Prodlevu s tím spojenou nelze za této situace podle jejich přesvědčení přičítat k jejich tíži, a to tím spíše, že neučinili žádné kroky směřující k tomu, aby vyloučili možnost poškozené společnosti domáhat se zaplacení předmětné částky soudní cestou v občanskoprávním řízení. Navíc zdůrazňují, že společnost V. G., s. r. o., dosahovala pod jejich vedením dobrých hospodářských výsledků a měla dostatek finančních prostředků na vyrovnání daného závazku, takže neměla důvod cokoliv zatajovat nebo zkreslovat. Soudy obou stupňů nicméně

nevěnovaly této skutečnosti v rámci dokazování potřebnou pozornost a vůbec se nezabývaly ani tím, jak bylo s předmětnou částkou naloženo. Přitom obvinění – jak zdůrazňují ve svém dovolání – celý obnos ponechali až do přechodu jednatelských oprávnění na nového jednatele společnosti složený na jejím účtu, nijak sním nedisponovali ani jako soukromé osoby, ani jako osoby oprávněné jednat za společnost V. G., s. r. o., a při přechodu jednatelských oprávnění nového jednatele upozornili na potřebu jeho vrácení poté, co se objasní, komu náleží a na jaký účet jej lze poukázat. V návaznosti na to vylučují, že by jejich úmysl směřoval k trvalému přisvojení tohoto obnosu, a připomínají, že od doby, kdy je společnost P. H., a. s., požádala o jeho vrácení, do okamžiku převodu obchodních podílů a změny v osobách jednatelů jimi řízené společnosti V. G., s. r. o., uplynulo přibližně půl roku, takže k tíži jim lze přičítat maximálně přisvojení si výnosu z dané částky za tuto dobu. Současně poukazují na to, že z hlediska subjektivní stránky je nezbytnou podmínkou toho, aby bylo možno uvažovat o úmyslném zavinění ve vztahu k znakům skutkové podstaty trestného činu zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák., vědomost pachatele, že se věc do jeho moci dostala nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné, z čehož pak podle jejich názoru vyplývá, že pachatel musí přinejmenším vědět, kdo je osobou oprávněnou a vůči komu tedy porušuje zákon tím, že si přisvojí věc, která se dostala do jeho moci. V návaznosti na to obvinění vylučují, že by si byli vědomi těchto skutečností a že by jednali s uvedeným úmyslem, a připomínají, že jejich trestní odpovědnost je ve své podstatě dovozována pouze z toho, že byli liknaví s vrácením omylem přijaté částky, což podle jejich názoru nemůže věcně obstát.

S ohledem na to obvinění navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, stejně jako jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Olomouci, a aby je postupem podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obžaloby.

Nejvyšší státní zástupkyně se k dovolání obviněných vyjádřila prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství.

V odůvodnění svého vyjádření státní zástupce poukazuje na to, že podle převažující soudní praxe postačuje k naplnění znaku přisvojení si cizí věci, aby pachatel nabyl do své trvalé dispozice cizí věc a pak se k ní choval jako k vlastní, aniž by bylo rozhodné, jakým způsobem sni reálně naloží. V daném případě ji obvinění pouze drželi, bez toho, aby s ní nakládali jinak, odmítali ji však vrátit plátcí. Za věcně neobhájitelné označuje státní zástupce rovněž tvrzení obviněných, že nevěděli, komu mají přeplatek vrátit. Konečně ve shodě s obviněnými připouští, že neoprávněná platba byla v držení obchodní společnosti, jejímiž jednateli byli, nikoliv v jejich držení jako fyzických osob, současně však zdůrazňuje, že z hlediska posouzení celého případu je podstatné, že to byli právě oni, kdo s ní mohl z titulu svých jednatelských oprávnění disponovat, neboť samotná obchodní společnost jako právnická osoba nemohla realizovat žádné právní úkony, ale činila je jejich prostřednictvím. Celkově vzato má státní zástupce za to, že dovolací argumentace obviněných je ryze účelová, vedená snahou vyhnout se trestněprávní odpovědnosti. Z těchto důvodů státní zástupce navrhuje, aby Nejvyšší soud podané dovolání odmítl jako zjevně neopodstatněné.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda má podané dovolání všechny obsahové a formální náležitosti, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí, či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom Nejvyšší soud dospěl k následujícím závěrům:

Podle § 265a odst. 1 tr. ř. lze dovoláním napadnout pouze pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. V posuzovaném případě je napadeným rozhodnutím rozsudek Krajského soudu v Ostravě jako soudu odvolacího, kterým byl potvrzen výrok o vině i o trestech uložených obviněným M. P. a P. P. a byl změněn výrok o náhradě škody (§ 265a odst. 2 písm. a/ a h/ tr. ř.). Proti takovému druhu rozhodnutí je dovolání obecně přípustné. Dovolání podali obvinění prostřednictvím obhájce JUDr. T. V., bylo proto podáno osobami

oprávněnými podle § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř. K podání dovolání došlo u Okresního soudu v Olomouci dne 9. 12. 2003, tj. v místě a ve lhůtě podle § 265e tr. ř.

V dovolání musí být dále uvedeno, z jakých důvodů je rozhodnutí napadáno, a to s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. nebo § 265b odst. 2 tr. ř., o které se dovolání opírá (§ 265f odst. 1 tr. ř.). Obvinění M. P. a P. P. poukazují na důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy na to, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Nejvyšší soud se dále zaměřil na posouzení oprávněnosti takto uplatněného dovolacího důvodu. Pokud jde o námitky obviněných, jimiž zpochybňují správnost právní kvalifikace posuzovaného skutku jako trestného činu zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák., může být taková vada úspěšně namítána prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Protože v této části dovolání obviněných, která vychází z citovaných výhrad, Nejvyšší soud neshledal žádný z důvodů odmítnutí dovolání ve smyslu § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 a 5 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost napadeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě stran obou obviněných, a to v rozsahu odpovídajícím uplatněným námitkám, jakož i řízení předcházející napadenému rozhodnutí. Po přezkoumání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že podané dovolání je zčásti důvodné.

V rámci konkrétních námitek obsažených v dovolání obvinění zpochybňují závěr soudů činných ve věci dříve, podle něhož minimálně od března roku 2000 věděli nejen to, že společnost P. H., a. s., poukázala převodem z účtu na účet společnosti V. G., s. r. o., omylem dvakrát platbu ve výši 100 250 Kč, ale i to, komu tím vznikla škoda a na jaký účet mají vzniklý přeplatek vrátit. Příčinu tohoto jimi tvrzeného pochybení soudu prvního a druhého stupně shledávají obvinění v nesprávném hodnocení provedených důkazů. Za nedostatek provedení dokazování zároveň označují úplné pomínutí důkazů dokládajících způsob nakládání s předmětnými finančními prostředky na účtu společnosti V. G., s. r. o., a zdůrazňují, že oni sami je nikdy neměli ve své dispozici a nepoužili je pro svou potřebu ani pro potřebu jimi řízené společnosti V. G., s. r. o. V tomto kontextu oba obvinění vylučují úmysl trvale si přisvojit omylem poukázanou částku, ale připouštějí, že z ní měli určitý výnos. K tíži jim tedy lze podle jejich přesvědčení přičítat maximálně přisvojení si tohoto výnosu, a to za dobu sedmi měsíců od března do října roku 2000. Z naznačených okolností pak obvinění dovozují, že u nich neexistuje zavinění v potřebné formě a že svým jednáním nenaplnili znaky trestného činu zatajení věci ani po formální stránce, neboť chybí zákonem předpokládaný předmět útoku - cizí věc, již by si přisvojili.

K zmíněným argumentům obviněných Nejvyšší soud především konstatuje, že uplatněný dovolací důvod obvinění zčásti spatřují v nesprávných skutkových zjištěních a nesprávnost právního posouzení skutku vyvozují z jiných skutkových okolností, než jaké byly podkladem rozhodnutí soudů obou stupňů, resp. z odlišného hodnocení provedených důkazů.

Předpokladem existence dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. přitom je nesprávná aplikace hmotného práva, ať již jde o hmotně právní posouzení skutku, nebo o hmotně právní posouzení jiné skutkové okolnosti. Provádění důkazů, včetně jejich hodnocení, a vyvozování skutkových závěrů z důkazů, ovšem neupravuje hmotné právo, ale předpisy trestního práva procesního, zejména pak ustanovení § 2 odst. 5, 6, § 89 anásl., § 207 anásl. tr. ř. Vtom rozsahu, v němž tedy obvinění M. P. a P. P. namítali nesprávnost právního posouzení stíhaného skutku jako trestného činu zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák. s poukazem na absenci znaků přisvojení si cizí věci a na nedostatek úmyslného zavinění, ale tento svůj názor dovozovali jen z jiných skutkových okolností a z odlišného hodnocení provedených důkazů a tím i z jiného průběhu skutkového děje, než jaký vzaly za prokázaný soudy obou stupňů, nevytýkali soudům vady při aplikaci hmotného práva, nýbrž porušení procesních ustanovení. Porušení procesních ustanovení sice může být rovněž důvodem k dovolání, ovšem jen v případech výslovně stanovených jiných dovolacích důvodů (zejména

podle § 265b odst. 1 písm. a/, b/, c/, d/, e/, f/ a l/ tr. ř.), které obvinění neuplatnili.

Jak vyplývá z ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř., důvodem dovolání nemůže být samo o sobě nesprávné skutkové zjištění, neboť takový důvod zde zahrnut není. Dovolání je mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoliv k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry je oprávněn doplňovat, popřípadě korigovat jen odvolací soud (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Dovolací soud není obecnou třetí instancí, v které by mohl přezkoumávat jakékoliv rozhodnutí soudu druhého stupně. Přezkoumávat správnost a úplnost skutkových zjištění, a to ani v souvislosti správním posouzením skutku či jiným hmotně právním posouzením, nemůže dovolací soud už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, protože nemá možnost podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání tyto důkazy sám provádět, jak je zřejmé z omezeného rozsahu dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.

Proto při posuzování oprávněnosti tvrzení o existenci dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dovolací soud vždy vázán konečným skutkovým zjištěním, které ve věci učinily soudy prvního a druhého stupně. V trestní věci obviněných M. P. a P. P. to pak znamená, že pro dovolací soud je rozhodující skutkové zjištění, podle něhož byla společností V. G., s. r. o., za niž jako jednatele vystupovali obvinění, poukázána poškozenou společností P. H., a. s., převodem z účtu na účet omylem dvakrát částka 100 250 Kč za jediný zakoupený notebook, takto vzniklý přeplatek pak obvinění po dobu nejméně sedmi měsíců zadržovali na účtu společnosti V. G., s. r. o., odmítali jej vrátit poškozené společnosti a posléze jej účetně spolu s celou společností V. G., s. r. o., převedli na nového majitele, K. P. Zmíněné dovolací námítky obviněných, které zpochybňují správnost těchto skutkových zjištění učiněných na podkladě provedeného dokazování, jsou mimo rámec uplatněného dovolacího důvodu podle citovaného ustanovení a Nejvyšší soud k nim nemohl nijak přihlížet.

Pokud jde o oprávnění posouzení stíhaného skutku, soudy obou stupňů vněm spatřovaly všechny zákonné znaky trestného činu zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že zmíněného trestného činu se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc nikoliv nepatrné hodnoty, která se dostala do jeho moci nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné. Vzhledem k ustanovení § 3 odst. 3 tr. zák. se jedná o trestný čin úmyslný, což značí, že všechny citované znaky skutkové podstaty musí být zahrnuty úmyslným zaviněním (§ 4 tr. zák.) pachatele. Skutečnost, jakým způsobem se věc dostala do dispozice pachatele, pak musí být v řízení o trestném činu zatajení věci bezpečně zjištěna. Stejně tak musí být bezpečně zjištěno, že nejde o přechodnou dispozici s ní. Oproti tomu však není nezbytné přesně objasnit, jak s ní pachatel naložil.

Z hlediska zavinění je třeba, aby pachatel znal všechny skutkové okolnosti rozhodné pro závěr, že věc patří jiné osobě a do jeho dispozice se dostala nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné. Není přitom nezbytné, jak tvrdí obviněný ve svém dovolání, aby věděl, kdo je osobou oprávněnou. Tuto osobu pachatel nezná zejména u věcí nalezených. Pokud by tomu tak nebylo a věděl by, komu věc náleží a že při normálním běhu událostí se oprávněná osoba může pro věc vrátit nebo ji má ještě ve svém dosahu, o zatajení by nešlo a přisvojením si takové věci by se pachatel dopustil trestného činu krádeže. Obdobně nemusí znát osobu oprávněnou u věcí, které se do jeho moci dostaly omylem. V omylu totiž může jednat jak on sám, tak i osoba oprávněná nebo někdo další. Přitom se předpokládá, že v době, kdy věc dostává do své moci, o tomto omylu neví, má za to, že mu věc náleží, a teprve dodatečně si uvědomí, že mu nepatří. Kdyby si to uvědomil hned při přijetí věci, šlo by o využití cizího omylu, a tedy o podvod. Obdobně by tomu bylo, jestliže by přímo vyvolal omyl oprávněné osoby nebo někoho jiného a právě v důsledku tohoto omylu by se věc dostala do jeho moci.

Trestného činu zatajení věci se pachatel dopustí ve chvíli, kdy pozná, že jde o věc, která se dostala

do jeho moci bez přivolení osoby oprávněné, takže mu nepatří a nenáleží mu právo s ní nakládat, a rozhodne se přisvojit si ji. To platí i pro případ, kdy pachatel původně jednal ve vlastním omylu; kdyby tu jeho omyl nebyl a od počátku by věděl o tom, že se věc dostala do jeho moci bez přivolení osoby oprávněné, šlo by o krádež. Vnější projevem toho, že se věc dostala zmocí oprávněné osoby do jeho moci, je to, že jí má ve své dispozici, může s ní volně nakládat a oprávněné osobě brání v přístupu k ní a k jejímu užívání. Samotné jednání u trestného činu zatajení věci pak spočívá v tom, že si takovou věc přisvojí a vyloučí tím z dispozice s ní oprávněnou osobu. K dokonání tohoto trestného činu dochází právě tímto přisvojením si zatajené věci. Sám pachatel se přitom nestává vlastníkem přisvojené zatajené věci, i když si následně jako vlastník počíná a později věc třeba prodá, zastaví, užívá, smění, spotřebuje, odhodí nebo zničí. Stejně tak si jí ovšem může pouze ponechat, aniž by s ní jakkoliv dále nakládal. O zatajení věci ve smyslu § 254 tr. zák. tedy může jít i v případě, kdy s přisvojenou cizí věcí nijak dále nedisponuje, ale odmítají vydat oprávněné osobě. Není tedy rozhodné, jak poté, co si věc přisvojil, s ní skutečně nakládá a zda s ní vůbec nějak nakládá. Proto ani není třeba přesně objasnit, jak se toho v posuzovaném případě dovolávají obvinění, způsob následné dispozice pachatele se zatajenou věcí. Podstatné je, že znemožňuje dispozici s ní oprávněné osobě a vylučuje ji z jejího držení a užívání.

Na rozdíl od krádeže se pachatel v případě zatajení věci této nezmocňuje, ale má ji už před přisvojením ve své moci. Od podvodu se tento případ liší tím, že faktickou moc nad ní pachatel získá bez vyvolání nebo využití omylu, a od zpronevěry tím, že mu věc není oprávněnou osobou vědomě svěřena, nýbrž získá ji do své dispozice bez jejího přivolení a následně si ji přisvojí. Každé přisvojení cizí věci, která se do moci pachatele dostala bez přivolení oprávněné osoby, však nemůže být považováno za zatajení věci ve smyslu § 254 tr. zák. V tomto kontextu je na místě dát obviněným M. P. a P. P. za pravdu v tom, že předpokladem posouzení takového jednání pachatele jako trestného činu zatajení věci je to, že získá možnost trvalé dispozice s takovou věcí a že jedná tak, aby z dispozice s ní trvale vyloučil oprávněnou osobu. Pokud by s věcí chtěl disponovat jen po přechodnou dobu a poté umožnit vlastníkovu nebo oprávněnému držiteli, aby se opět ujal výkonu svých práv, šlo by o trestný čin neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 tr. zák. Získání možnosti pachatele trvale disponovat s cizí věcí s vyloučením faktické moci oprávněné osoby však nelze směřovat s jeho úmyslem ji trvale užívat, jak to v podaném dovolání činí obvinění. Je totiž zcela nerozhodné, jak pachatel s přisvojenou zatajenou věcí naloží, tedy i to, zda ji případně zničí, daruje jinému nebo jí vůbec nijak nevyužije a pouze si ji ponechá ve své moci. Stejně tak je právně nerozhodné, zda se oprávněná osoba může domáhat svého práva na vydání věci nebo na zaplacení odpovídající finanční částky v občanskoprávním řízení a zda se případně touto cestou domůže vydání věci. Podstatné je, zda pachatel jedná v úmyslu trvaleji vyloučit z dispozice s ní.

Po subjektivní stránce se v případě trestného činu zatajení věci podle § 254 tr. zák. vyžaduje úmysl, který musí zahrnovat všechny znaky objektivní stránky jeho skutkové podstaty, včetně přisvojení. Pro přisvojení si cizí věci se přitom vyžaduje úmysl pachatele získat takovou věc nikoliv jen na přechodnou (předem limitovanou) dobu. Délku této doby zákon nijak nedefinuje, z povahy věci však vyplývá, že mít věc ve své moci pouze přechodně znamená mít možnost s ní disponovat jen dočasně a po relativně krátkou dobu. Jinak nejde o přisvojení přechodné, ale dlouhodobějšího (trvalejšího) charakteru, které je příznačné pro nakládání s věcí vlastníkem nebo oprávněným držitelem. Právě s touto formou nakládání s cizí věcí zákon počítá nejen u zatajení věci, ale i u zpronevěry a krádeže (§ 247 a § 248 tr. zák.). Naopak jako neoprávněné užívání cizí věci (§ 249 tr. zák.) postihuje případy, při nichž úmysl pachatele nesměřuje k trvalému přisvojení si cizí věci, nýbrž k jejímu přechodnému užívání. Pachateli zde nejde o podstatu věci, nýbrž jen o užitek plynoucí z jejího užívání. Přitom musí jít o věc, kterou lze po určité době jejího užívání vrátit vlastníkovu. Její užívání tedy nemůže spočívat v jejím spotřebování. Proto také nemohou být způsobem předpokládaným ustanovením § 249 tr. zák. přechodně neoprávněně užívány peníze.

Obvinění M. P. a P. P. v tomto směru staví svou dovolací argumentaci na tvrzení, že neměli v úmyslu trvale si přisvojit finanční částku omylem poukázanou společností P. H., a. s., společností V. G., s. r. o., a namítají, že jim lze klást za vinu maximálně její přechodné neoprávněné držení a přisvojení si výnosů z ní. Současně se hájí tím, že nevěděli o tom, komu mají tuto omylem poukázanou částku vrátit, a proto ji ponechali na účtu společnosti V. G., s. r. o., jejímiž jednateli byli, a při jejím převodu na nového nabyvatele ji převedli spolu s ní. Tato jejich argumentace je však opřena o skutkové okolnosti, které jsou v zásadním rozporu se skutkovými zjištěními soudů obou stupňů. Ty na základě provedeného dokazování učinily závěr, že předmětnou částku nechtěli vrátit a zcela záměrně postupovali tak, aby trvale vyloučili společnost P. H., a. s., z možnosti disponovat s ní.

Tato skutková zjištění přitom není možné v dovolacím řízení z důvodů výše podrobně rozvedených přezkoumat, takže úvahy o právní kvalifikaci jednání obviněných se musí odvíjet právě od nich.

Na jejich základě soudy obou stupňů dovodily, že do moci obviněných (resp. společnosti V. G., s. r. o., jejímiž jménem jednali) se omylem společnosti P. H., a. s., dostala částka 100 250 Kč, představující opakovanou platbu již jednou uhrazeného závazku.

V návaznosti na toto zjištění oba soudy učinily závěr, že obvinění si tuto částku ponechali ve své dispozici a učinili ji pro společnost P. H., a. s., zcela nedostupnou. O to pak opřely právní kvalifikaci stíhaného skutku jako trestného činu zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák. Zcela však pominuly potřebu zabývat se též předmětem útoku tohoto trestného činu. Tím může být výlučně cizí věc, která se do moci pachatele dostala bez přivolení oprávněné osoby. Zatajit ve smyslu § 254 tr. zák. totiž lze pouze věc, nikoliv jinou majetkovou hodnotu.

Cizími věcmi se přitom rozumějí movité a nemovité věci, ovladatelné přírodní síly a cenné papíry, jež nenáleží pachateli buď vůbec, nebo nenáleží jen jemu (§ 89 odst. 13 tr. zák.). Takovými cizími věcmi mohou být i peníze na hotovosti. Na druhé straně jimi nejsou vklady na účtech a vkladních knížkách, neboť tyto přecházejí do majetku banky, která s nimi může volně disponovat a využít je ke svému podnikání.

Mezi vkladatelem a bankou za této situace vzniká závazkový právní vztah, na jehož základě má vkladatel vůči bance pohledávku. Ta je součástí jeho majetku (nikoliv ale věci). Představuje totiž specifické majetkové právo, které má určitou hodnotu. Nelze ji však považovat za věc. S ohledem na to ji nelze ani zatajit ve smyslu § 254 tr. zák., ani zpronevěřit ve smyslu § 248 tr. zák., ani odcizit ve smyslu ustanovení § 247 tr. zák.

Z podaného dovolání vyplývá, že podstatou námitek obviněných M. P. a P. P. je tvrzení, podle něhož jeden ze znaků skutkové podstaty trestného činu zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák., spočívající v trvalém přisvojení si získané věci, není naplněn a tudíž ani pokryt jejich zaviněním, resp. zaviněním v potřebné formě alespoň úmyslu nepřímého (§ 4 písm. b/ tr. zák.).

Přestože toto přesvědčení obvinění opírají především o svůj odlišný názor na hodnocení důkazů a o námitky proti správnosti skutkových zjištění, což jsou otázky, které v dovolacím řízení nemůže Nejvyšší soud přezkoumávat, jak bylo výše zdůrazněno, je jejich dovolání částečně opodstatněné, protože skutková zjištění soudu prvního a druhého stupně skutečně nezahrnují všechny skutkové okolnosti rozhodné pro naplnění znaku „přisvojení si cizí věci“ ve smyslu § 254 odst. 1 tr. zák.

Podle skutkových zjištění, z nichž vycházely soudy obou stupňů a která jsou popsána ve skutkové větě výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, v odůvodnění tohoto rozsudku a v odůvodnění rozsudku soudu druhého stupně, se obvinění P. P. a M. P. nejpozději dne 10. 3. 2000 dozvěděli, že společnost P. H., a. s., chybně zaplatila společnosti V. G., s. r. o., dne 17. 3. 1999 částku 100 250 Kč jako plnění za dodané zboží, ačkoliv jeho dodávka již jednou byla zaplácena, a přestože byli v

následujícím období opakovaně upomínání o vrácení omylem poukázané platby, ponechali si ji ve své dispozici a odmítli ji oprávněnému majiteli, společnosti P. H., a. s., vrátit. K platbě ze strany společnosti P. H., a. s., došlo dne 17. 3. 1999 převodem z jednoho bankovního účtu (patřícího společnosti O. S.) na jiný bankovní účet (patřící společnosti V. G., s. r. o.), aniž by soudy obou stupňů učinily jakékoliv zjištění svědčící o tom, že s tímto vkladem bylo v následujícím období nějakým způsobem nakládáno. V souvislosti s převodem obchodních podílů společnosti V. G., s. r. o., dne 9. 11. 2000 z obviněných M. P. a P. P. na K. P. pak oba soudy konstatují pouze to, že současně s předáním účetnictví byl „předán i zmíněný uznaný závazek ve výši 100 250 Kč“. V mezidobí - dne 10. 3. 2000 - byli obvinění dopisem zaslaným společností P. H., a. s., vyzváni k tomu, aby vrátili přeplatek ve stejné výši. Současně byli upozorněni na to, že tento přeplatek vznikl uvedeným opakovaným poukázáním platby za již zaplacené zboží. Tento přeplatek si pak podle závěru soudů obou stupňů obvinění „ponechali“.

Z uvedeného je zřejmé, že soud prvního ani druhého stupně ve svých rozhodnutích neučinily žádnou úvahu o tom, zda a případně kdy bylo s předmětným „přeplatkem“ nakládáno v hotovosti. Zřejmé je pouze to, že právně relevantní skutkový děj začíná bezhotovostním převodem opakované platby za již zaplacené zboží z účtu na účet. Právě tím vzniká onen „přeplatek“. V té chvíli však nemá materializovanou podobu peněz v hotovosti, které jsou věcí ve smyslu § 254 odst. 1 tr. zák., nýbrž toliko podobu zápisu vkladu na účtu, který věcí není.

Přitom pouze přisvojení si věcí (v daném případě peněz v hotovosti), které by se ocitly v moci obviněných omylem bez přivolení oprávněné společnosti P. H., a. s., by mohlo založit právní kvalifikaci jejich jednání jako trestného činu zatajení věci podle citovaného ustanovení. Pro posouzení stíhaného skutku z tohoto hlediska jsou však dosavadní skutková zjištění soudů obou stupňů příliš kusá, neboť se nesoustřeďují na způsob manipulace s daným „přeplatkem“ a spokojují se s tím, že jej obvinění odmítli oprávněné společnosti vydat.

Proto Nejvyšší soud konstatuje, že na základě doposud ustáleného skutkového stavu věci není možné určit, zda se obvinění skutkem stíhaným v této trestní věci dopustili trestného činu zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák., případně trestného činu jiného nebo žádného. Z napadeného rozhodnutí totiž nevyplývá, zda si obvinění přisvojili věc, která se do jejich moci dostala bez svolení oprávněné osoby, jak požaduje skutková podstata podle citovaného ustanovení, či nikoliv.

Po zjištění, že dovolání obviněných M. P. a P. P. je v uvedeném směru opodstatněné, Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud zrušil také další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal Krajskému soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Krajský soud v Ostravě tak v naznačeném rozsahu opětovně projedná odvolání obviněných M. P. a P. P. a odstraní vady vytknuté tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Přitom především zjistí a náležitě vyloží, zda během skutkového děje obvinění s předmětnou částkou 100 250 Kč disponovali v hotovosti, popřípadě jak a kdy. Poté odvolací soud opětovně posoudí, jestli jsou posuzovaným skutkem naplněny všechny znaky skutkové podstaty trestného činu zatajení věci podle § 254 odst. 1 tr. zák., či zda se obvinění dopustili jiného trestného činu nebo žádného, a vysloví tomu odpovídající výrok. Podstatná skutková zjištění následně vyjádří ve svém rozhodnutí tak, aby z něj byly zřejmé všechny okolnosti vyžadované ustanovením § 125 odst. 1 tr. ř.

Podle § 265s odst. 1 tr. ř. je odvolací soud v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto dovolacím rozhodnutí a je povinen respektovat zákaz reformationis in peius (§ 265s odst. 2 tr. ř.).

Protože vady napadeného rozhodnutí zjištěné Nejvyšším soudem na podkladě dovolání obviněných M. P. a P. P. nebylo možno odstranit v případném veřejném zasedání dovolacího soudu, bylo rozhodnuto o tomto dovolání podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání Nejvyššího soudu.